

ILIRIZEM

1.) Uvod

- V Evropi veliko narodnih gibanj
- Posebno pritegnejo tiste slovanske narode, ki nimajo svojega ozemlja
- Tisti ki niso imeli svojega ozemlja so bili deležni omalovaževanja

2.) Ideja slovanske vzajemnosti

- Slovak, Jan Kollar, 30. leta 19. stol.
- Poudarjala: pomen kulturnega sodelovanja , medsebojne pomoči
- Predlagal 4 knjižne jezike: ruščino, poljščino, češčino in ilirščino
- Ilirščina naj bi bila skupen jezik vseh Slovanov
- Njegove ideje so bile hvaljene med Slovani nemškega sveta, zlasti pri Johannu Gottfriedu Herderju
- Zaradi teh hval sso našle zagovornike tudi pri nas

3.) Južni Slovani kot potomci Ilirov

- Humanistično zgodovinopisje je napeljalo nek. Izobražence na misel da so Južni Slovani potomci Ilirov
- Pri nas jo posamezniki kot je Anton Tomaž Linhart zavračajo, vendar ljudje še vedno raje citirajo Valentina Vodnika

4.) Pristaši in nasprotniki Ilirskega gibanja

- Med Hrvati je bila ideja ugodno sprejeta (predvsem zaradi pritiska Madžarov)
- Hrvati so v njej videli možnost za povezovanje Dalmatincev, Hrvatov in Slavoncev
- Najprej je to samo jezikovno gibanje katerega cilj je, da se »slovanski bratje v jezikovno-slovstvenem pogledu kolikor mogoče zedinijo«
- Na čelu tega gibanja je bil Ljudevit Gaj
- Gibanje kaj kmalu dobi tudi politično vsebino.
- Ilirsko kraljestvo naj bi obsegalo Slavonijo, Hrvaško, Vojno krajino, Dalmacijo, Bosno in slovenske dežele ,kasneje pa naj bi obsegalo še Vojvodino in ozemlje Slovanov pod Turki.
- Hrvati so z namenom da bi olajšali združevanje opustili do takrat knjižno kajkavščino in čakovščino, ter sprejeli hercegovsko štokavščino. Srbi pa so ostali pri svojem jeziku in niso sprejeli te ideje. Zato ilirizem zgubi svoj prvotni pomen in postane HRVAŠKO KULTURNO IN POLITIČNO GIBANJE.
- Med Slovenci: pristaši ilirizma so bili predvsem tisti ki so živeli politično razdeljeni in bili pod vplivom germanizacije. Od ilirizma so si obetali več kulturnega sodelovanja in pa možnosti za višji razvoj kulture. Knjige za preprosto ljudstvo, naj bi bile še naprej v Slovenščini, višje slovstvo pa v ilirščini.

- Kdo so bili? Jakob Fras(v ilirščini Stanko Vraz), Jožef Muršec, Matija majar-Ziljski.
- Največji odpor proti realizmu pa se je dogajal v deželi Kranjski. Vztrajali so pri samostojnem slovenskem kulturnem napredku in pa slovenski samobitnosti. Edina stvar, ki so jo sprejeli je bila pisava Gajica(poimenovana po že prej omenjenem Ljudevitu Gaju)
- Kdo? Matija Čop. France Prešeren, Janez Bleiweis, Jovan Vesel-Koseski, Anton Martin Slomšek
- Po revoluciji leta 1848 je bil ilirizem premagan, saj je avstrijska oblast sprejela slovenščino kot enoten jezik vseh slovencev.